

УДК 338.48-6:615.8(477)

**PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF SPA AND WELLNESS
TOURISM IN UKRAINE****ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПА ТА ВЕЛНЕС-ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ****Lukianets A. V. / Лук'янець А.В.***Senior Lecturer / старший викладач*

ORCID: 0000-0002-9973-5386

Antoniuk K.H. / Антонюк К.Г.*assistant / асистент*

ORCID: 0000-0003-4566-7792

*Vinnitsia Institute of Trade and Economics of**State University of Trade and Economics, Vinnitsia, Soborna 87, 21050**Вінницький торговельно-економічний інститут**Державного торговельно-економічного університету, Вінниця, Соборна 87, 21050*

Анотація. В роботі розглядаються перспективи розвитку СПА та велнес-туризму в Україні, здійснюючи характеристику наявної ресурсної бази, а також особливостей даних видів туризму. Визначено, що базою для надання послуг у велнес-туризмі є спеціалізовані готелі або велнес-центри, розташовані на території дестинацій та включають в себе спеціалізовані компоненти велнес-індустрії, що ґрунтуються на оздоровленні, релаксі та духовному відновленні, а також на ряді превентивних заходів щодо попередження розвитку певних хвороб.

Ключові слова: СПА-туризм, велнес-туризм, курорти, релакс.

Вступ.

Рекреаційний та оздоровчий туризм безперечно є важливим елементом оздоровлення як фізичного, так і духовного. Кількість поїздок з лікувальною та рекреаційною метою, незважаючи на складні ситуації в Україні та світі: пандемія, карантинні обмеження, політична нестабільність, повномасштабне вторгнення в Україну, економічна криза та ін., сфера туризму продовжує трансформуватися та розвиватися. Як зазначають експерти, розвиток туристичної індустрії на вітчизняному ринку сповільнився, але не повністю зупинився, про що свідчать статистичні дані. Важливим різновидом туризму є велнес-туризм, сутність якого полягає у наявності рекреаційних медичних, фізичних, психологічних, культурних і соціальних заходів, спрямованих на всебічне відновлення людини [3, с. 50]. Даний вид туризму є перспективним для розвитку, особливо, враховуючи наслідки військових подій: зростатиме потреба у духовному та фізичному відновленні.

Основний текст

Велнес, як філософія життя, вимагає від людини однаковою мірою дбати за всі сфери свого буття – духовну, соціальну та фізичну. Тільки за цих умов людина може бути успішною та енергійною незалежно від віку. Основні принципи філософії велнес: рух, помірні фізичні навантаження, розумова активність, розслаблення та гармонія, краса та догляд за тілом, збалансоване харчування знайшли своє втілення у wellness-турах. Відповідно до цих принципів розроблено методики оздоровлення, які складаються з дієтології, реабілітаційних програм, психологічного оздоровлення, функціональних

тренінгів, СПА-процедур і т.д., що складають основу програми перебування туристів. Науковці відзначають, що популярність велнеса в значній мірі пояснюється тим, що він органічно поєднує духовні практики Сходу й високі сучасні технології, традиційні методики оздоровлення й новітні розробки в дієтології та косметології, методи традиційної й альтернативної медицини, останні досягнення фізіології й біомеханіки та індивідуальний підхід до кожного [5].

Україна володіє унікальними курортними ресурсами. На її території є усі відомі світовій науці типи мінеральних вод, а окремі зразки українських мінеральних вод вважають еталонними. Курортні та рекреаційні території в Україні складають близько 9,1 млн. га (15% території). За формами власності санаторно-курортні заклади розподіляються так: державна – 40%, колективна – 55%, приватна – 0,8%, власність міжнародних організацій – 4,2% [4, с. 23].

Релаксотерапія та індустрія здоров'я і краси в нашій країні розвивається все стрімкішими темпами. Крім спортивних клубів, салонів краси, СПА-салонів або тренажерних залів з'являються також фітнес-студії та фітнес-центри. Не можна не звернути увагу на здоров'я, тому готельєри не ігнорують цю тенденцію і розширюють спектр послуг, що пропонуються гостям готелю, не тільки за рахунок розширення додаткових послуг і розваг, а й за рахунок надання загальних послуг оздоровчого центру. Йдеться про симбіоз готельного бізнесу з індустрією краси та оздоровлення, результатом якого є оздоровчі готелі та готелі з оздоровчими центрами, а також сучасні інтегровані санаторії.

Базою для надання послуг у велнес-туризмі можуть бути спеціалізовані готелі або велнес-центри, розташовані на території дестинації. В Україні wellness відпочинок зосередився в основних туристичних місцях на півдні та заході країни. Саме тут є усі природні фактори, які доповнюються передовими медичними та технологічними ресурсами. Частиною всесвітньої тенденції wellness Україна стала не так давно, проте досягла надзвичайно високих результатів. Наша країна радо приймає гостей з усіх куточків світу, частує їх здоровою національною кухнею з екологічно чистих продуктів та дарує неперевершені природні багатства й помірний клімат.

Одним з найпоширеніших методів європейської школи SPA стала таласотерапія – методика, заснована на лікувальному використанні морської води, водоростей та мулових грязей, що має чудові перспективи для розвитку по всьому морському узбережжю України. Завдяки особливостям клімату і місцю розташування, можна відзначити високий потенціал України в освоєнні мінеральних джерел, розвитку грязелікування, а отже і розвитку SPA-індустрії загалом. Найбільш знаменитими курортами України, що використовують цілющі властивості мінеральних вод, є: Закарпаття, Трускавець, Миргород, Хмільник, Моршин [1, с. 342].

Основними компонентами велнес-індустрії виступають:

- природні ресурси,
- бальнеологія,
- СПА-центри,
- велнес-готелі,

- оздоровчі заклади,
- тренажерні та фітнес-зали,
- йога центри,
- спортивні майданчики,
- масажні салони,
- перукарні та салони краси,
- соляні печери,
- дельфінарій,
- парки та природні пам'ятки,
- заклади здорового харчування.

На сьогоднішній день в рамках створення і розвитку СПА-туризму в Україні основними завданнями є:

- 1) інтеграція критеріїв Європейської асоціації курортів до нормативно-правової бази України;
- 2) розробка стандартів відповідності якості, умов зберігання і використання натуральних засобів, витратних матеріалів, вимог до устаткування для проведення СПА-процедур;
- 3) розробка методик застосування СПА-процедур, показань і протипоказань, стандартів сумісності СПА-процедур, СПА-програм;
- 4) підготовка програм навчання персоналу для проведення СПА, а також підготовки лікарів для роботи в СПА-кабінетах і центрах;
- 5) обґрунтування проведення і використання оздоровчих і естетичних методик в СПА;
- 6) впровадження стандартів якості надання СПА послуг і проведення процедур.

Розвиток курортів не можливий без збереження екологічної системи, що зумовлено особливостями використання природних лікувальних ресурсів, їх унікальності та вразливості в процесі інтенсивного використання. Проте механізми відтворення ресурсного потенціалу курортів в достатній мірі не розроблені. Розвиток інфраструктури курортних територій потребує також вирішення територіально-функціональних, соціально-економічних, екологічних завдань. Вони пов'язані з розподілом пріоритетних напрямів використання територіальних ресурсів, пошуками шляхів збалансування міжгалузевих інтересів, вирішенням питань розміщення курортного, житлового, соціального, інженерно-транспортного, комунального будівництва, відтворення культурно-історичної спадщини, охорони та збагачення природного середовища курортів [2, с. 75].

В Україні індустрія релаксотерапії знаходиться на недостатньо розвиненому рівні порівняно із зарубіжними оздоровчими курортами. Необхідне розширення організації мережі wellness-центрів при готельних підприємствах, реконструкція санаторіїв і баз відпочинку у wellness-готелі; активізація інформування населення про наявність wellness-послуг і особливості їх споживання. Таке рішення може сприяти популяризації wellness-індустрії в Україні.

Висновки.

Отже, індустрія туризму досить багата та різноманітна. Одними із цікавих та сучасних видів туризму є велнес та СПА-туризм. Все більшою популярністю в світі користуються тури, основне завдання яких полягає у відновленні фізичних, духовних сил, релаксацію з дотриманням принципів здорового способу життя. Зокрема, Україна має всі ресурси, які необхідні для розвитку даних видів туризму. Вже зараз є багато курортів, які славляться своїми велнес-програмами, високим сервісом та різноманітністю бюті-послуг. Проте, потрібно розширювати мережу таких закладів, пропагувати даний вид відпочинку серед населення, розгортати ефективні маркетингові кампанії, а також займатися реконструкцією санаторіїв, баз відпочинку, посилюючи якість обслуговування, а також оновлюючи матеріально-технічну базу.

Література:

1. Завадинська О.Ю. Світовий і вітчизняний досвід розвитку SPA-індустрії як перспективного напрямку надання послуг в сфері гостинності: матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф.-фестивалю «Нематеріальна культурна спадщина як сучасний туристичний ресурс: досвід, практики, інновації» (м.Київ, 20-21 травня 2021 р.) Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2021. С.340-343.
2. Смочко Н. М., Лужанська Т. Ю., Смочко М. Ю. СПА-індустрія як детермінант розвитку медичного туризму. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. №1(5). 2022. С. 72-78.
3. Устименко Л., Булгакова Н. Розвиток wellness-туризму та його вплив на трансформацію туристичної індустрії України. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм*. 2019. № 2(1). С. 49-59.
4. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Fomenko.pdf>
5. Щука Г.П., Сокол Т.Г., Безрученков Ю.В. Wellness-туризм як інноваційна форма оздоровчого туризму. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/sokol_0005.pdf

Abstract. *The paper examines the prospects for the development of SPA and wellness tourism in Ukraine, characterizing the existing resource base, as well as the specifics of these types of tourism. It was determined that the basis for the provision of services in wellness tourism are specialized hotels or wellness centers located on the territory of destinations and include specialized components of the wellness industry based on health, relaxation and spiritual restoration, as well as on a number of preventive measures regarding prevention of the development of certain diseases.*

Key words: *SPA- tourism, wellness tourism, resorts, relaxation.*

Стаття надіслана: 17.05.2023 р.

© Лук'янець А.В.